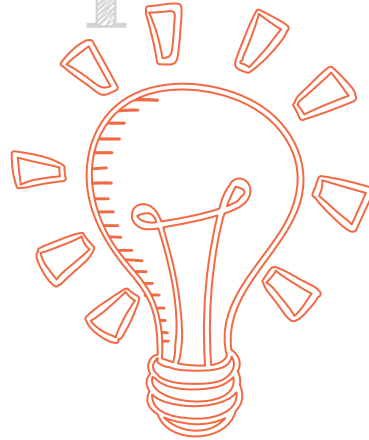

Proaktive transparentnost

Proaktivná
transparentnosť

IMPRESSUM

Izdavač:

Agencija za statistiku BiH
Zelenih beretki 26, 71000 Sarajevo
web: www.bhas.gov.ba

Za izdavača:

Velimir Jukić

Autor:

Međuinstitucionalna radna grupa za komunikacije u okviru Programa jačanja javnih institucija u Bosni i Hercegovini (SPI) kojeg u ime Savezne vlade Njemačke implementira Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ)

Dizajn i DTP: Lana Babić

Štampa: Štamparija Fojnica d.d.

Tiraž: 500

Mišljenja i stavovi izneseni u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno mišljenja i stavove njemačkog GIZ-a niti stavove Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj, odnosno, Vlade SR Njemačke

© 2018 Agencija za statistiku BiH

Šta je proaktivna transparentnost u javnoj upravi?

Transparentnost (lat. *transparentis* - proziran, razvidan) javne uprave je princip javnosti njenog rada. Ako informacije koje pripremaju i posjeduju, institucije stavljaju na uvid i raspolaganje javnosti i onda kada se to od njih ne traži, takve institucije zovemo **proaktivno** transparentnim.

Prvi zakon o slobodnom pristupu informacijama usvojila je Švedska, 1766. godine. Uz nivo razvoja informacionih tehnologija u XXI stoljeću građani vjeruju da su institucije dužne samostalno, ne čekajući njihove zahtjeve, objavljivati na web stranicama informacije koje posjeduju.

Zašto je proaktivna transparentnost važna?

Proaktivna transparentnost javne uprave je izrazito važna jer:

- javna uprava troši novac građana, koji imaju pravo kontrolisati njen rad
- rad javne uprave je, po zakonu, javan
- **povećava odgovornost institucija** i povjerenje građana u njihov rad
- smanjuje prostor za korupciju i zloupotrebu javnih ovlasti
- doprinosi donošenju kvalitetnijih odluka u interesu građana.

Kada je, primjera radi, budžet lokalne zajednice javno dostupan, njeni žitelji mogu saznati hoće li u toj zajednici biti novih puteva, javnih objekata ili stipendija za školovanje.

Kakva korist od proaktivne transparentnosti?

Kada je uprava proaktivno transparentna, manje resursa troši na obradu zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Takvoj upravi građani vjeruju, jer ona od njih ništa ne krije.

Preduzetnici zahvaljujući dostupnim i otvorenim podacima uprave, primjera radi, dobijaju informacije neophodne za ulaganja (broj korisnika interneta, količina uvoza nekog materijala, plan izrade novog propisa...), a građani brojne moderne usluge (elektronsko praćenje sudskih predmeta, aplikacije o redovima vožnji javnog prevoza, dostupnosti ljekarskih termina...).

Službenici u institucijama trebaju **njegovati javnost rada** i stalno ukazivati da je proaktivna transparentnost najbolje rješenje, jer će **javnost uvijek naći način da sazna ono što je zanima.**

Ko kaže da uprava treba biti transparentna?

- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima
- Evropski principi dobre javne uprave
- Direktiva o ponovljenoj upotrebi informacija 2003/98/EZ
- Revidirani akcioni plan 1 reforme javne uprave
- Akcioni plan za provedbu strategije borbe protiv korupcije
- Propisi (Zakon o javnim nabavkama BiH, zakoni o upravi, zakoni o slobodnom pristupu informacijama...)
- Izvještaj revizije učinka o temi „Transparentnosti rada institucija u BiH“
- Inicijativa Partnerstvo za otvorenu vlast (OGP).

Kako je u institucijama BiH posijano sjeme proaktivne transparentnosti?

Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (HEA),
Agencija za statistiku BiH (BHAS),
Direkcija za evropske integracija (DEI) i
Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO),
podržani programom Jačanje javnih institucija u BiH kojeg provodi njemački GIZ,
odlučile su 2015. napraviti iskorak u javnosti rada i pokazati ga vlastitim primjerom.
Skupa sa predstavnicima Transparency International BiH (TI BiH),
Centra za društvena istraživanja (Analitika) i
Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) razvili su
Politiku i Standarde proaktivne transparentnosti u
institucijama javne uprave.

Politika zagovara načelo da je transparentno ono što je objavljeno, kao i principe proaktivne transparentnosti, a standardi navode dokumente i informacije koje proaktivno transparentne institucije trebaju objavljivati na web stranicama.

U III fazi SPI programa (2017.-2019.) cilj je da četiri institucije korisnice ispune 80% standarda, kao i da im se u tome pridruže još četiri institucije BiH.

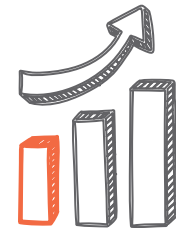
U istraživanju koje je 2016. provela Analitika, ispunjenje standarda u četiri institucije je:

PARCO - 87,72%
DEI - 78,07%
HEA - 77,19%
BHAS - 64,04%.

Standardi proaktivne transparentnosti

Osnovni nivo

1. Budžet, izvod iz Zakona o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH
2. Izvještaj o izvršenju budžeta/Aneks revizorskog izvještaja
3. Izvještaj o radu
4. Plan javnih nabavki
5. Pozivi za javnu nabavku
6. Odluka o izboru ponuđača/poništenju postupka
7. Lista osnovnih elemenata ugovora za sve postupke javnih nabavki
8. Konkursi i oglasi i njihova arhiva
9. Strateški dokumenti institucije
10. Srednjoročni plan rada
11. Godišnji plan rada
12. Lista aktuelnih i realiziranih projekata tehničke saradnje
13. Zakoni i/li odluke o osnivanju te ostali relevantni propisi iz nadležnosti
14. Lista nadležnosti institucije
15. Dokumenti za javne konsultacije
16. Organigram
17. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji
18. Kontakti zaposlenih
19. Biografije rukovodilaca institucije
20. Akcijski plan za borbu protiv korupcije
21. Plan integriteta
22. Etički kodeks/Kodeks ponašanja službenika u instituciji
23. Indeks registar
24. Vodič za pristup informacijama
25. Zahtjev za pristup informacijama
26. Kalendar događaja
27. Učestala pitanja i odgovori (FAQ)
28. Revizorski izvještaji

Standardi proaktivne transparentnosti

Srednji nivo

29. Budžet u formatu Zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava institucije
30. Godišnji plan javnih nabavki koji sadrži postupke nabavki malih vrijednosti
31. Odluka o izboru ponuđača/poništenju postupka, uključujući i ugovore male vrijednosti

Napredni nivo

32. Budžet, analitički
33. Izvještaj o izvršenju budžeta, analitički
34. Tenderska dokumentacija nakon provedenog postupka
35. Zaključeni ugovori, uz zaštitu povjerljivih informacija
36. Izjava o obavljenim konsultacijama koja sadrži sažetak komentara i izvještaj o njihovom prihvatanju ili odbijanju
37. Ukupna izdvajanja za imenovana lica, rukovodeće državne službenike, državne službenike i zaposlenike prema pozicijama u instituciji
38. Odgovori po zahtjevima za pristup informacijama

Informacije i podaci javno dostupni na web stranicama institucija trebaju biti tačni, pouzdani, ažurirani i u mašinski čitljivom formatu.

Šta o proaktivnoj transparentnosti kažu rukovodioci?

Proaktivnom objavom informacija od javnog značaja Kancelarija koordinatora za reformu javne uprave direktno doprinosi ostvarivanju koncepta dobre uprave u BiH, vraća povjerenje javnosti u rad državnih institucija, a građanima omogućava veću informisanost radi ostvarivanja njihovog učešća u radu javne uprave.

Da biste primijenili ovaj koncept, ne trebaju vam dodatna budžetska izdvajanja, već odgovorni i inovativni državni službenici.

Ured koordinatora za reformu javne uprave
Канцеларија координатора за реформу јавне управе
Public Administration Reform Coordinator's Office

Dragan Ćuzulan

Koordinator za reformu javne uprave
Ured koordinatora za reformu javne uprave

“S obzirom na ulogu Agencije za statistiku BiH i značaj zvanične statistike može se kazati da je transparentnost način rada ove institucije.”

Velimir Jukić

direktor Agencije za statistiku BiH

**Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine**
Агенција за статистику
Босне и Херцеговине
Agency for Statistics of
Bosnia and Herzegovina

Šta o proaktivnoj transparentnosti kažu rukovodioci?

Transparentnost je prožeta kroz našu misiju – stalni razvoj i unapređenje kvaliteta visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini u skladu sa najboljim evropskim praksama.

Enver Halilović
direktor Agencije za razvoj visokog
obrazovanja i osiguranje kvaliteta

Osим što je opredijeljena da što više onoga što nastane kao proizvod njenog rada bude dostupno najširoj javnosti posredstvom internetske stranice, društvenih mreža, štampanih publikacija i u direktnoj komunikaciji s javnostima, Direkcija je i snažno opredijeljena za transparentnost samog procesa integrisanja.

Edin Dilberović
direktor Direkcije za evropske integracije

Civilno društvo o proaktivnoj transparentnosti

Proaktivna transparentnost u praksi znači da javna uprava objavljuje podatke i informacije od javnog značaja bez da za to postoji formalan zahtjev, ali i ne odbija ustupiti podatke na zahtjev. Proaktivna komponenta znači da javna uprava prilagođava i kreira informacije kako bi rad približila građanima i olakšala im ostvarivanje prava. Ovaj način štedi resursi (vrijeme i novac) i jača povjerenje u rad javne uprave.

Elvira Mujkić

program menadžerica

Transparency International BiH

Na skali pristupačnosti informacija od javnog značaja od 1 do 5, BiH ima ocjenu 2, dok su Albanija, Crna Gora, Kosovo* i Makedonija ocijenjeni sa 3, a Srbija sa 4 boda. (SIGMA monitoring izvještaj 2017 za BiH)

Jeste li čuli za OGP inicijativu?

Partnerstvo za otvorenu vlast (Open Government Partnership) je višedržavna inicijativa čiji je cilj osigurati konkretan napredak u otvorenosti rada javne vlasti, uključivanja i osnaživanja građana i civilnog društva, borbe protiv korupcije, te korištenja novih tehnologija za poboljšanje kvalitete usluga koje javna uprava pruža građanima.

Začetnik OGP inicijative je bivši američki predsjednik Barak Obama, a ozvaničena je 20. septembra 2011. godine u Njujorku na marginama Generalne skupštine UN-a. Da bi država postala članica Inicijative mora prihvatiti Deklaraciju o otvorenoj vlasti, izraditi akcioni plan (uz javne konsultacije) te se obavezati na nezavisno izvještavanje o napretku u njegovoj provedbi. U inicijativi za sada učestvuje 66 država (juni 2018.).

Bosna i Hercegovina je OGP inicijativi pristupila u septembru 2014. i u obavezi je da pripremi akcioni plan za njenu provedbu.

Više o ovoj inicijativi možete pročitati na www.ogp.ba

german
cooperation

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit(GIZ)GmbH

Program jačanja javnih institucija
www.spi.ba